శ్రీ

శృంగార శతకము

1569
10,334

వేంకటగ్రంథమాల

శ్రీరస్తు

శృంగారతిలకము

ఇది.

మహాకవి కాళిదాస కృతగ్రంథమునకు

సమముగా

బ్రహ్మశ్రీ వేంకటరావు సత్యనారాయణశాస్త్రులచే

నాంధ్రీకరింపబడి

కార్యతిపురం

హైమవతీముద్రాక్షరశాలయందు ముద్రింపబడినది.

(మొదటికూర్పు 250 ప్రతులు.)

1914.

వెల రూ. 0—2—6

ఉపోద్ఘాతము.

సుకవులారా!

ఇక్కాలమున స్వభాషాభిమానమున నోపలువురు గ్రంథరచనలం బూనియుండు
రో . . నైన నా ధర్మికవులు బ్రిటిషియుండినగాని సంస్కృతాంధ్రములయం
దారితేరన మహాకవింకెంనైనను గ్రంథరచనఁ జేసి పెట్టిన దియువెంటనే
యా పా..ము సమస్తమునకు లోనగుచుంటజగన్నీతి యేకదా ? ఇట్టి...థముఁ
లేకుండుయు, "శ్లో॥ కావ్యంయశసే ర్థకృతే వ్యవహారవిదే శివేతరక్షతయే," అను
ట బట్టి కావ్యమనేకశ్రేయస్సాధనముగానుండి పూర్వకవులనుసరించిపోవలెనం
చి, శ్లోకమునకొక్క కపద్యముగా శృంగారతిలకము నాంధ్రీకరించితిమి.
ఇయ్యది, మహాకవి కాళిదాస కృతమని పెక్కండ్రందురు. మరికొందఱిందలి
శ్లోకములచ్చటచ్చట బహువిధములుగానుండుటచే నొకరిరచియించినది కాదం
దురు దీని యాథార్థ్యము విమర్శకుల కగోచరమగును. ఏమైన నిందలి శ్లోకములు
సహృదయుల హృదయములఁ గరఁగింపకపోవు. గ్రంథమిటీవలనొరులచే
గూడఁ దెనిఁగింపఁబడినట్లు తెలియవచ్చినది. అట్లయిన నిల్లికవన ముల్లతిలక
మండదనుతలంపున మూలము గ్రంథపద్యముఁ జేర్చి గ్రంథముం దయమార్పించి
చి ప్రకటింపఁబూనితిమి. కించిత్కాలముగుఁబట్టియు నాంధ్రీకరించుటలో మా
కిదు ప్రథమప్రయత్నంబగుటం జేసియుఁ బాత్రమున

ఉ॥ తప్పులుగల్గనేసినవి • తల్లులార! యున్ము సహించియు।
చొప్పునశైనవానిపరి • చూచెదు భారమిందియట్లగా।
కొప్పులచోటరామునది • నోర్వకతప్పులటంచుబక్షులన్ ।
జెప్పకమిన్నకుండుటకు • చేతులమోడ్చెద మెల్లకాలమున్

చ: అరయఁగ శ్రేష్ఠశాస్త్రమును • శాంతముగాఁ బఠియించియుండియున్।
గురుకులవాసముంజలిపి • కూర్చినవారికవిద్యనందనన్।
స్మరణులుగల్గువారును • కీర్తినిబొందిరి పూజ్యులైనవా।
యిరువురికవ్యమందసరగ • మంచిగ్రంథము గ్రహింపుడీ॥

తే 2-8-1913. | ఇట్లు
లుకలాం | సహృదయవిధేయులు
వేంకటరామసత్యనారాయణకవులు

ఇష్టదేవతాప్రార్థనాదికము

ఉ॥ శ్రీవనితావిభుండెసఁగ • దేవకిరాయమమల్లయంచునీ|
పావనలీలనొప్పు త్రిపదల • కావఁదలంచి మమ్ము నెద్దియుం|
జేవహింపుచుఁ దనంచు మఁదర • హింసకుఁ దానయుగమ్ము నబ్జులు|
ద్రావనతాస్యమైన సిరియు • నెన్నఁగఁ గృష్ణుని గొల్తు నాత్మలోన్॥
ఉ॥ శ్రీవరు వక్షమందు సిరి • నిల్చెడు కౌస్తుభ కాంతి బింబమున్
భావము సందునన్ సదయ • భ్రాంతిని మాకు నొసంగ యంతటివాఁడై|
ధ్యానముఁ గాంచి హారమున • బ్రహ్మ కుదిరి ప్రకాశ...
శ్రీవరలక్ష్మి నిందిరను • నిత్యముఁ గొల్చెద మిష్టసిద్ధికై॥ 2
చ॥ నిసుబిసుమందు శేషముల • ...ల్లల...
గనపములఁ జేసి గెల్లమిగ • రాలున ...నమునింపు నింపున|
బ్లనవృశకేశ దెల్పుదుహి • ...న్న మాగురుఁ గొల్తు నుల్లమున్|
మృదురసపాము కేదకుల • సోయుజ సూక్యసినన్న పార్యునిన్॥ 3
చ॥ ప్రిపదమందుఁ గర్గవిధ • వంబు నసాధితి పేశలత్వమున్|
కృతిపులనుండివియుతియు • నెవ్వనికి బ్బముదం మనఁగల్గునా|
యతులగుణాంబురాశిఁ గొని • యాదెదను జ్ఞ్వలనర్యశాస్త్రిసం|
గతరమణీయగ్రంథరచ • నాసుచిరాగనికాళిదాసునిన్॥ 4
సీ॥ వంశధారానదీ • ప్రాక్సింహాచలముగా ప్రియముజన్మ • భూమిమాకు|
అనుపమశ్రీరామ • యామకామయుగా త్రయతిమతిమ తులు • పితలుమాకు|
అనఘులౌ వర్యుల • శిష్యుఁబిలాతామమాంబలు ప్రియమాతృదేవతలుగా కు|
సామవేదకులాబ్ధి • చంద్రులన్న పవిత్రులకులంకులైనవే • శికులు మాకు|
తే॥గీ॥ ప్రిథితగిరికల్లి పవేళ • వంశజాలము|
మాన్యశాండిల్యగోత్ర • మానినోత్రి
జాలము వెలనాటిభూమిదే • వులమెుమ్ము
ధరవెలసెంకటరామన • త్యకవులంమ్రి॥

శ్రీః

ఓంనమ శ్శ్రీకరజనకాత్మజై.

కృతిపత్యాశీర్వాదము

శా॥ శ్రీకంఠాఖ్యసుత ప్రమోదమలరన్ శ్రీశైలపాలస్థలిన్।
మిత్రాండమ్మ సుపల్లిపల్లిమొదల • మెప్పించి జేయుంగువన్।
కేళీమ్యాంచమవగూహానందమానంగిన • స్వారాజ్యాది సింధుజా
కాంతా వరుఁడో మురళీకృపను • సీ • తారామరాయాగ్రణిన్

కం॥ శ్రీయుతుఁడవిశము శ్రీయుతుఁ ।
జేయుత శ్రీవీరభద్ర • సీతారామున్।
రాయుకవి తరిగడిత రా।
ధేయుఁ గృతిరాము సత్సు • ధీజనగేయున్।

సీ॥ తనపిత్రాదాగ్ని తా • త్రివదుర్నిరీక్ష్యమై, మిహిరద్యుతులనొంద • మెప్పింప।
తనయశోవల్లిని • తానముత్కృష్టు, లను మీరినుకశాఖ • నమరించె।
తనకృపానిష్ఠురుల్ • వినవితదీన వ, స్యాలి మధాధార • లగుచువంత
వరలుమా స్థలవీర • భద్రసీతారామ, రాయ కవిత్వగా • రేయుఁ జెలమిఁ

తే॥ గీ॥ జాతువర్యాంగిసర్వల • మునసమేత।
మైనమా కృతికన్యకా • మతిఁగొని।
యాయురారోగ్యసౌభాగ్య • యశములొంది
ధరణివరలుత నాచంద్ర • తారకముగ।

శ్రీరస్తు.

కృతిస్వీకృతి.

సీ॥ ధీయుతులార్యసన్నుతులు • ధీరులు వేంకటరామ సత్కవీ
రాయణసంజ్ఞ బాలకవి • రాజులు "కీచకదెబ్బలగు నాటకమ్"
హాయిగఁ జెప్పినీ కృతిని • బ్రాంగణి నాకునఁ జేసినారహో।
రాయిదయుండు బెట్టఁగను • రాణవహించుచు గారవంబునన్

సీ॥ చంపకగంధినై • యింపౌనస్ఫురితన, పద్మినీజాతినై • పరిఢవించె।
మత్తేభయానమై • మల్లెవిలు గులుకఁజేసి, యాపన్న చారావ్యన • నుఁగదనరె
ధ్వనిసాలంకారనై • ధనసముద్ధారమౌట, సన్నుతులయిన్నదై • యలరుచుండె।
శృంగారతిలకమ • నంగఁబేర్వాంచుటచే, వలపులఁబొగిసినా • నదలుచుండె

తే॥ గీ॥ రసికరాజాలచేఁదాల్ప • ప్రస్తుతులను
లొందియుంటను జ్ఞానమై • మోదమిచ్చె।
నాటకుఁగాళికలములఁ గదు • దూషితక్రియ।
ననరెతేఁపమి కావ్యక • న్యాలలామ॥

తే॥ గీ॥ "అట్టిరమణీయ కావ్యక • న్యాలలామ
నాదరమ్మునఁ బ్రాఁక్కి • హాయిమొనర్పఁ।
దనుచు" మీరలొసంగనే • సతులమైన।
కుతుకమొందుదు దీనిగై • కొన్నవాఁడ॥

22-12-13

బొంతలకోడూరు,

ఇట్లు,
మానుకుల వీరభద్రసీతారామరావు.
జమీందార్.

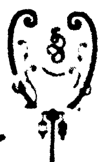
శ్రీరస్తు.

ఓంనమః శ్రీవాగ్దేవతాయై

శృంగారతిలకము

(వేంకటరామశర్మ నారాయణీయము)

వామా కుచద్వంద్వగద్వయయుతం సంశ్లిష్ట వామాహరా।
హస్తాగ్రే కలశద్వయం వసిచయం స్త్రీరూపసవ్యార్పితా।
సవ్యేతరే విన్యస్య కరాంగస్మితముఖీ పద్మాలయా దేవతా।
హస్తాభ్యాం పిదధాతు ధాంబుధిసుతా దత్త్వా శ్రియః పాతు నః॥

ఉ॥ శ్రీరమణీ కుచాగ్రముల • చెల్వుగ నుంగరమున్ జెఱంగుగా । 1
హారము కప్పు పూనినది • హాస్యము గాఁబయఁ టన్నకొల్లఁగా।
స్మేరముఖాబ్జయై ప్రియుని • చేతకు సిగ్గిలి ధర్మపత్నియుల్।
గూఢమిమూయు పాల్కడలి • కూఁతురు శ్రీలిడు మమ్ము నెమ్మతిన్॥

"శ్లో॥ బాహూ ద్వావచ మృణాలమాస్య కమలం లావణ్య లీలాజలం।
శ్రోణీతీర్థ శిలాచ నేత్రశఫరీ ధమ్మిల్ల శైవాలకమ్।
కాంతాయాః స్తనచక్రవాక యుగలం కందర్ప బాణానలై
ర్దగ్ధానామవగాహనాయ విధినా రమ్యం సరోనిర్మితమ్"॥ 2

చ॥ సలలిత బాహువుల్ బిసము • చక్షులు మీలు పిఱుందు రేవులో।
వలిసెల మోము దమ్మి కచ • పాశము నాఁచు శరీరపంకజం।
చలమునఁ దర్కు నీరు, చను • జక్కవ లుక్కడఁగం జేసి వల్వరా।
గిలుకోల కొండు మూరకర • కీలలఁగ్రాఁగెడు వారిమున్నటై॥

"శ్లో॥ ఆయాతా మధుయామినీ యదిపున ర్నాయాత ఏవప్రియః।
ప్రాణాంతాంతు విభావరీ యదివృష్ట్యాస్వాదం ప్రాప్స్యతే।
వ్యాధః కోకిలబంధనే విరహిణీ ధ్వంసేచ రాహుగ్రహా॥
కందర్పే హరసాగ్ని కీర్తిరియం ప్రాణేశ్వరే దుర్లభః।" 3

౨ ఉ॥ వచ్చెడిట రాత్రి మనువి ◆ రావేవచ్చిన నాడు ప్రాణముల్।
మచ్చికఁ బోవు రాత్రి మనః ◆ లగ జనకోకిల సేసెసుధా।
కచ్చగిబల్కెడు రాహువు గ్రసి ◆ కవ్రిజ బంధన మందుఁగాయుగా,
మచ్చకు రుద్రకీర్తిసుగ, ◆ మర్పరికై మనుందన గ్రాక్

"శ్లో॥ ఇందీవరేణ నయనం ముఖమంబుకేన,
కుందేనదంత మధరం నవపల్లవేన।
అంగానిచంపక దళైస్స విధాయవేధాః॥
కాంతేకథం ఘటిత వానుపలేనచేతః" ॥ 4

చ॥ కలువలచేఁ గనుంగవను ◆ కంజమునన్ వదనమ్ము మల్లెలన్।
బలువరుసన్న పిలవిల ◆ పమ్మున మోవిని జంపకిచ్ఛదా। ‡
వలినవ రాంగకమ్ములను ◆ వారిజగర్భుఁడు సృష్టిఁజేసియో।
లలనరో! నీమనమ్మునుప ◆ లమ్మున నెట్టుల సృష్టిఁజేసెనో॥

"శ్లో॥ ఏకోహితం జనవరో నలినీదలస్థా।
దృష్టః కరోతి చతురంగ బలాధిపత్యమ్।
కింతూరిష్యతి భవద్వదనార విందే।
జానామినో నయనఖంజన యుగ్మమేతత్" ॥ 5

---

‡ విలవము. ఇతిశాఖకును పల్లవమునకుఁగూడ యర్థముగలదు. కావున విటఃబల్ల వార్థముఁ జెప్పుకొనవలయును. సి॥ విలవః పల్లవేపిధ్గ ఇత్యమరః॥

పాఠాంతరము ౨ ఉ॥ ఆమనిరేయివచ్చెఁబ్రియుఁ ◆ డాయరాఁడికవీతిపాలకీమం।
దీమెయిఁబ్రాణముల్వెడలె ◆ నేనిపికావలిఁబట్టఁబోయనై।
సోముని మ్రింగరాహువయి ◆ నూనకలంబునకేతుకన్నునై।
నామగనింగలంపరతి ◆ నాథుఁపైజనియింపఁగోరెదన్॥

క॥ వనితా! కమలస్థితకుం
జనమొందునెవరి చూడఁ గోలుగు • దనుకంగబున్।
బననీముఖ వారిజతో।
చనఖంజన యుగమిదేయి • పంచుపుకొ గాంచగదా।

"శ్లో॥ శ్రీయే ఖంజన మో మదనమళి పశ్యంతి దైవాత్ క్వచి।
త్తే సర్వే వసుధాధిపా భవతి సతతం ప్రఖ్యాతి పృథ్వీభుజః।
త్వద్వక్త్రాంబుజ నేత్రఖంజన యుగం పశ్యంతి యేయే జనా।
స్తే నేమన్నృప గోబాల విలాసముఖ్యే మిత్ర్యమృగమ్"। 6

చ॥ కమలమునందు ముద్రవగతి • ఖంజన మొక్కటి చూడ మానవాళులు।
ఇల మస్తపుత్ర ధనమ్ములందు • ఇద్దియు నుండును నీ ముఖాబ్జమున్।
తెరువులను ఖంజకీటముల • ద్వంద్వముఁ గాంచిన నట్టి మానవుల్।
సుమశర బాలభూతిముల • సోలుదురో చెలీ! యేమిదెట్రిమా।

"శ్లో॥ ఝషకేతి ప్రవిశ గేహం మా బహిస్తిష్ఠ కాంతే।
గ్రహణ సమయ వేలా వర్తతే శీతరశ్మేః।
తవ ముఖమకలంకం వీక్ష్య నూనం స రాహుః।
గ్రసతి శశిముఖం త్వాం పూర్ణచంద్రం విహాయ"॥ 7

చ॥ రమణి గృహమ్ములోనికిఁ జన • రమ్ము జనుమా వెలిచుండకు తోకమా।
కమల విరోధికి గ్రహణ • కాలము వచ్చెను దెంచుమంచెసి।
యమలినమైన నీ మొగము • నారసి రాహువు నిచ్చలమ్ము వ్రా।
గ్రమశశలాంఛనుఁ విడది • గ్రాసుగు నీ ముఖచంద్రబింబముల్

"శ్లో॥ కస్తూరీ వరపత్ర భంగనికరో భ్రష్టో న గండస్థలే।
నోలుప్తం నఖచందనం స్తనతటే ధౌతం న నేత్రాంజనమ్,
రాగోనస్ఖలిత స్తవాధరపుటే తాంబూల సంవర్ధితః।
కిం రుష్టాసి గజేంద్రమత్తగమనే కింవా శిశుస్తే పతిః"॥ 8

చ॥ కలికిరో! చెక్కులన్ మకరి • కారచనల్ పిదలేమి గుబ్బలన్।
గలపము మాయలేదు నుదు • టాయెన్ కన్నుల ఏకలేమిక
మ్మలమున వృష్ఠమానయతి • ముంజనరమ్మున జాగిలేదు ని
జలిగినొడాయుండె? నీవిమాయ • సిక్కుడో? మదనాగ గామినీ!

"శ్లో॥ నాహం నోమమ వల్లభశ్చ కుటిలస్వప్నేవ నాసుందరో।
వృద్ధో నోవచ బాలకః కృశతను ర్వ్యాధితో నోశఠః।
మాం దృష్ట్వా నవయౌవనాం శశిముఖీం కందర్ప బాణాహతాం।
ముక్త్వాదైర్య గుణః ప్రియోగ పురతః పశ్చాద్గతో విహ్వలః"॥ 9

చ॥ ఇరువుర మల్లడేమి సిదు • కించుక లేదు మనోహరుండ సుం।
దరుడును బాలుడున్ ముదిమి • తాలువుడోగి కృశించువాడు సే।
దరుణ వయస్కురాల హిమ • ధాముముఖిన్ననుం జూచి యూర్త్మ ధా।
‡ శరహతుడై కదిగ్ పిదచి • పారె నుబిమ్మట విహ్వలాత్ముడై॥

"శ్లో॥ సమాయాతే కాంతే కథమపి చకాలేన బహునా।
కథాభి ర్దేశానాం సఖి రజని రర్ధం గతవతీ।
తతో యావల్లీలా కలహకుపితాస్మి ప్రియతమే।
సపత్నీవ ప్రాచీ దిగియ మథ పత్ర్యావదరుణా॥" 10

చ॥ కలికినా! మెట్టపోలేటి • కష్టమువగ బతి రావి దేశనా।
ధలన యతిక్రమించె కుగ • దార్ధ మనంతరమందు నంతలో।
వలచాలలయల్కబూనితిని • ప్రాణసఖి పైని ప్రియంతిలో।
వలచాలిక్కు లోహితవి • భావతియయ్యె సవత్ని యాయవర్॥

"శ్లో॥ శ్లాఘ్యం నీరసకాష్ఠ తాడనశతం శ్లాఘ్యః ప్రచండాతపః।
శ్లాఘ్యః పంక నిపాత కర్దమ చయః శ్లాఘ్యోతిదాహానలైః।
యత్కాంతాకుచ పార్శ్వ బాహులతికా హిందోల లీలాసుఖం।
లబ్ధం కుంభ వర త్వయా నహిసుఖం దుఃఖైర్వినా లభ్యతే"॥ 11

---

‡ కవిగా తుకుప్రివిననియర్థము. ఇటతుక్రిమునని యర్థము చెప్పవలెను

చ॥ అరసి శాస్త్రశాసనము • లందుట కింద్రియముం గట్టుకొందలోఁ
బరఁగుట పంకశేషముల • భామలఁ బొందుట వహ్నిఁ గ్రుంకుటల్॥
వరఘులమా! సహింపకను • భావిని దగ్గద భాహువోలికి।
గిరముసుఖమ్ముఁ గంటిమా • కిట్టము లొందక సౌఖ్యముబ్బునే॥

"శ్లో॥ కింకిం వస్త్రము పెర్గుమంజనీలా స్నిగ్ధజ్ఞ లజ్జావతీ।
వస్త్రాంగం శశిముంచ ముంచ సఖి॥ కింధూర్త నిర్యాంచనే
అన్నాహంతి వదాతి హాగిరత యూ రామే యాహి విప్రియాం।
నిద్రాలోర్ణ్య పుష్పదామనికరే కామేద్రదీనాంతరిః॥" 12

శా॥ జాటా! మోము నమోముఁ జేర్చు బలిమిం • జుంబించెదో ధూర్త! మో,
మోటుం బోంచుక లేద, టక్కులిడిపో • పో, ముట్టగా రాకు నా
మైఁటల్, నాతిరి నీకు జాగరములన్ • భ్రాంపించెనా యామనమ్మా।
బోఁటిం జేకుము, మ్లానగా సుమసరం • బుల్ ముట్టు నేతు స్త్రిదల్॥

"శ్లో॥ వాశిక్యేన గతప్రసుప్తి కృహాపతి ర్యాత్రావినశ్రాన్తయతే।
పాత్రితప్రజ్ఞన నిపానూత్రివయా జామార్త్య నేహాంగిరా।
బాలానాం నవ యౌవనాని శిక్షం స్థాత్వ్య మే కాకినీ,
పాయం పంప్రతి వక్త్రేవధిక భోక్తానామంత రంగమ్యతామ్॥ 13

చ॥ తెరువరి! వర్తకమ్మునకు • దీర్ఘముగాఁ జనెఁ బ్రవృత్తి యుంకి నే।
నరయఁగ రాదు పుత్త్రికుఁ • బాలవనత్త యు నల్లునింటికై।
యరిగెఁ బ్రభాత వేళ, జన • రాలను బాలను నేను రేయి నెం
టరిగ వసించు బల్లిపెర • వాపునకేఁగుము నాయమ మ్యోడిన్॥

"శ్లో॥ యామిస్యేషా బహుళ జలదైర్వృద్ధ తిమాంధకారా।
నిద్రాం యాతో మమపతిర ప్రాక్షేత కర్మయుః కైః।
బాల వాహాం మదనజ భయాక్రాన్తగాత్ర ప్రకంపా।
గ్రామస్త్రైరయము పథికః పాంథనిద్రాం జహీహి॥ 14

చ॥ యామినిమబ్బులల్లుటకు • యాఁగక సాంద్రితమమ్ము గాల్చనో।
యామునగంధకన్యలఁ దవిలి • మేఁ తృమగాంచి వసుంజ బాలికన్।
గామని భీతిసేదఢిక • కంపము నొందుచునుంటిఁ కోయలీ।
గ్రీమము తొంగిలించి తన్వ • దనబడకాగ్రిని! మలుకాంమరూ॥
"శ్లో॥ శ్యామాత్రిశ్శ్వలి తోస్మి నైవ్య కగ్ని హంత దుర్జాంశాంత మే।
ఇంతేనాస్తి సఖే గృహప్రియతమావర్వం గిరం హంతియా।
వాలంతత్కూచ కుంభమర్దన వశాత్ప్రత్యంతు వస్త్రామ్యతా।
స్సృష్టానాం విరహాంతిఛాంత మనస వ్యాహారి శ్రీగ్రీవాతః॥" 15
ఉ॥ కాంత! చుటుకమ్ముఁ బ్రకృతి • వైద్యని యింటి కదేమి యామునా।
వాంతయుమాన్ప వచ్చగద • వానిగె కామిని యింట లేదొకో।
వాతము తగ్గ లస్తనము • బట్టగ మానుదు, పైత్యరోగముల్।
వాతెర తేనె మాన్పుమిక • ధమ్మువరిక్లిరు మాన్ప నేరదా॥
"శ్లో॥ యత్త్వన్నేత్ర సమానకాంతి సలిలే మగ్నం తదిందీవరం।
మేఘైరంతరితః ప్రియే తవ ముఖచ్ఛాయానుకారీ శశీ।
యేఽపి త్వద్గమనానుసారిగతయ స్తే రాజహంసా గతా।
స్త్వత్సాదృశ్య వినోదమాత్ర మపి మే దైవేన నక్షమ్యతే॥" 16
ఉ॥ నీనయనమ్ముఁ బోలునల • నీలజలేజము నీటముగ్గనీ।
యౌవనకాంతిఁ బోలినవి • మూఁగెడు మబ్బులయందడంగనీ।
యాన సమాన యానములు • హంసలు పోవును నీకుపామ్యముల్।
దాని వినోదమైనఁ గన • దైవము నాకు సహింపదో చెలీ॥
"శ్లో॥ చంద్రశ్చండకరాయతే మృదుగతి ర్వాతోఽపి వజ్రాయతే।
మాల్యం సూచి కులాయతే మలయజాలేపః స్ఫులింగాయతే।
ఆలోకస్తిమిరాయతే విధివశా త్ప్రాణోఽపి భారాయతే।
హాహంత ప్రమదా వియోగ సమయః కల్పాంతకాలాయతే॥" 17

ఉ॥ హా! కట! చంద్రుఁ డుదయించెను ♦ దయ్యెను మూఁడెలు మూఁడులయ్యెనా।
లోకము ధ్వాంతమయ్యె వ్యథ ♦ లోల పరీతము పక్షియయ్యె మే।
లోకులపద్మ వక్త్రకల ♦ మయ్యెను నా విధిబల్మి నన్ను తా
రాకరమయ్యె లోటిర ♦ కాంవసరమ్ము యుగాంతమయ్యె నే॥

"శ్లో॥ పారిజాత విజ్ఞప్తి రియాంమకీయా।
తత్త్రైవ సేయాది వహః కియన్త్ర॥
సంపత్య్ర సౌభాగ్య స్థితిరేవ దేశః॥
కరాహియాం కేటపి తావయన్త్ర॥ 18

క॥ ఈనా విన్నపముతు విని
యోనాయక! కొన్ని దినము ♦ లుంచుమ చటని।
స్థాన మసౌభాగ్యంబయ్యె ను।
ధానిధి కిరణాళి తావ ♦ దాయకమయ్యెన్॥

"శ్లో॥ కల్యాణి చందనరసైః పరిషిచ్య గాత్రిం
ద్వాత్రింశ్యాహాని కదమస్యతి వాహయేథాః॥
అంకే నిధాయ భవతీం పరిభ్యద్రోర్భ్యాం
నేష్యామి సూర్యకిరణానపి శీతలత్వమ్॥" 19

చ॥ వనరుహనేత్ర! సియవయ ♦ వముల గంధరసమ్ము లందుచున్।
దినములు రెండుమూఁడు కద ♦ తెప్పమతిక్రిమ చేనవంతర।
మ్మున పదుఁ డెంచి యంకమున ♦ మోపి కవుంగిటఁ జేర్చి విద్మ నే
నినభర భానుసంహారకుల ♦ నేనిఁబొవర్చెద శీతలత్వము॥

పాఠాంతరము. క॥ ఈనామనవిని గైకొని।
పారిజేశ్వర! కొన్ని దినము ♦ లాగుమచటనే
యీ నెలవు నిల్వొందన।
దీనాథ హిమాంశుకరము ♦ లేతావమున్

"శ్లో॥ అంతర్గతా మదనవహ్నిశిఖావలీయా
సా బాహ్య తేఽపి చందనపంక లిప్తైః।
యస్యాంగతాని చనూపపంకజేః।
స్తాపాయ కేవలమసౌ నవతాపశాంత్యై॥ 20

క॥ లోపలుఁగు మదనవహ్ని శి।
ఖావళిపాటిసివాక • మంచుదనమిగనీ।
యావమునం బాకి దేహము।
కేవలతాపమునకగును • కన్నముకుప్పునీ।

"శ్లో॥ దృష్ట్వాఽన్యాసాం నయనసుభగామంగనాంగినానాం
దేశత్యాగః పరమ్మృతిభిః కృష్ణపాద్రైకారి।
తాసామేవస్తన యుగళతాదంతి సన్నంతిమత్తా॥
ప్రియోయూగ్రాః పథవపక్షా నాభిమానంత్యజంతి॥" 21

చ॥ వరవరి జంకచేరిరాగ • వేశ్యలకన్నుల కోథకోడిపో।
వలెగనొ దేశముల్ విడచి, • యాపలి మిన్నులచన్నుగోయి చే
గరులు పరాథవమ్ము గని • కాపురమున్న పిమల్తిలన్ గ్రముం।
బలిథవ మబ్బిసంమునిధి • మాసమువిడవు మూఫులోసఖా!॥

"శ్లో॥ గాఢాలింగన పీడితస్తనతటం స్విద్యత్కపోలస్థలం।
సందష్టాధర ముక్త సీత్కృత మభిభ్రాంతభ్రూనృత్యత్కరమ్।
చాటుప్రాయవచో విచిత్రమణిత గైర్ఘాతం రుతైశ్చాంకితం।
వేశ్యానాం ధృతిధాముపుష్పధనుషః ప్రాప్నోతి ధన్యోరతమ్॥ 22

చ॥ కులికెడు గబ్బిగుబ్బలను • గ్రుమ్మియు కౌఁగిటు లోపపల్లవాం।
చలవఁగనొత్తి సీత్కృతులు • జావగులాబ్బల దెబ్బలున్ బ్రియో।
క్తులు మగినమ్ముకేలు రెలు • కులిక నుమచెక - చేయుమ్మాలంది పూ।
విలుతునిథైర్య ధానువుగు • వేశ్యలకూటమి ధన్యుఁడొందెడు॥

"శ్లో॥ మత్తేభకుంభ పరిణాహిని కుంకుమార్ద్రే।
కాంతాపయోధర యుగే రతి ఖేదఖిన్నః॥
వక్షో నిధాయ భుజపంజరమధ్యవర్తీ।
ధన్యఃక్షపాంక్షప యతిక్ష ణలబ్ధనిద్రః॥" 23

తే॥ గీ॥ అలరువిల్తుని కేళిలో • నలసికొంచు।
మార్ద్రమై మత్తకరికుంభ • మవఘళించు।
నవికచయుగోయి పైఁటొమ్ము • గుంచితముగ।
నిద్రఁగాంచుచు ధన్యుఁడు • నిశనుబుచ్చు॥

"శ్లో॥ హే రోహిణీత్వ మసి రాత్రికరస్య భార్యా।
ఏనం నివారయ పతిం సఖి దుర్వినీతమ్।
జాలాంతరేణ మమ వాస గృహం ప్రవిశ్య।
శ్రోణీతటం స్పృశతి కింకుల ధర్మ ఏషః॥" 24

చ॥ ఇంతిరో! రోహిణీ! కువల • యేశునిదారవు గావనీవునీ,
కాంతుని దుష్టునిన్ దిటము • గాఁదగలింపుము మెల్లమెల్లఁగా,
లాంతరమార్గ మున్ బ్రదరి • యంతిపురమ్మున కేఁగి నాదు శ్రో।
ణ్యాంతములన్ స్పృశించెదని • న్యాయమె యయ్యది వంశధర్మమే।

శ్లో॥ అవిదిత సుఖదుఃఖం నిర్గుణం వస్తుకించిత్।
జడమతి రిహ కశ్చిన్మోక్ష ఇత్యాచచక్షే!
మమ తు మతమనంగస్మేర తారుణ్య ఘూర్ణ।
న్మదకల మదిరాక్షీ నీవిమోక్షో హి మోక్షః॥" 25

చ॥ కొందఱు మాధురీయవని • గొంచెమునై తగిబిగ్గఁగన్నునై।
కొందలమూన్ సుఖమ్మనెన • గూడదిదమ్ము త్రు మోక్షమందురా।
యిందునిభాస్య, చారుముఖి • రేమ్మ, సర్వకలావతీమణీ।
సుందరి నీవిమోకమిదె • చూడగమోక్షము మన్మతమ్మునన్ ।

శ్లో॥ ఏవం పయోధర యుగం పతితం నిరీక్ష్య।
ఖేదం వృథావహసికిం హరిణాయతాక్షి।
స్వచ్ఛ వివేకరహితో జనతాపకారీ।
త్యాగ్యన్న తిష్ఠతి చిరం తవ కుచ్ఛ్రమ్‌ ౨౬

క॥ జారిన యాపాదస్థం గని।
యూరక శోకించెదేల • యువిదా! జనులన్।
నాళించుకుదుర మస్థను।
మీరెఱుఁగ నొక(నెఱుగన?) • మేయిది చెప్పుమా॥

శ్లో॥ అయి మన్మథ చూతమంజరి।
శ్రీవనవ్యాయత చారులోచనే।
అనుపూర్వమనఃక్షయాసితే।
త్వ-మురాజన్య కమంత్రిరాజతే॥ 27

క॥ ఓమదన చూతమంజరి।
తూహరిణల స్ఫతిపులాయ • తోజ్జ్వల నయనా।
నామనముదోమ కొనిని।
మేమాటున నొఁగదిచట • నేలికలయదే॥

శ్లో॥ యదిక్షమసి దైవాద్దురమాక్షేపలిప్తా।
వివశ మితను మధ్యాదీయతాం నానదోష॥
పృథునిబిడకుచాభ్యాం వర్త్మపశ్యావరుద్ధం।
కథయితుమివనేత్రే కర్ణమూలే ప్రయాతః॥ 28

చ॥ పడవడి సూక్ష్మమధ్య,విధి • బర్మిని తానొక మిట్టువల్లమం।
దుడవతి కష్టమైనదవి • తొట్రిలనొచ్చిన దోనమీనవిలో।
చనములపైని బెట్టకును • సాంద్రపృథున్నతరుద్ధమార్గమున్।
గనుడని కర్ణమూలములఁ • గన్నులు సెప్పుటకో వసించెడున్॥

శ్లో॥ కోపస్త్వయా హృది కృతో యది పంకజాక్షి!
కోదాయయస్త్ర వ మపరి వికోపమస్యాః।
ఆశ్లేషమర్ప్య యమదర్పిత పూర్వమాత్మ్యే।
హస్తైర్వసమర్ప్య యమదర్పిత చుంబనంచ॥ 29

తే॥ గీ॥ మనమునఁ గోపముంచిన ♦ మగువ నేవి
దాని యుంచెద నింకనుఁ ♦ దైర్యమున్న।
కౌఁగిలింతను నిమ్ము కాక ♦ గిరినాను।
చుంబనంబును నాకిమ్ము ♦ సుదతి యిపుడు॥

శ్లో॥ మానం మానిని ముంచ దేవి దయితే యద్యాపరాద్ధోఽస్మ్యహం।
కాంతోపాదజ సేవకే యది పదన్యస్తం త్వయా గృహ్యతే।
దోర్భ్యాం బంధన మాశుదంత దళనం పీనస్తనాస్ఫాలనం।
దోషశ్చేన్మమ తే కటాక్ష విశిఖశ్రేణీ ప్రహారం కురు॥ 30

చ॥ మానము మానవే చెలియ! మానిని; ప్రేయసి! కల్లవింటి కా।
కేమును నీకు సేవకుఁడ ♦ నే నిక కోపము సత్యమైనచో।
కోనలచూపు తూపులను ♦ గొట్టుము సందిటఁ బట్టి కట్టుమీ।
పీనకుచమ్ములన్ నలిన ♦ పీడనమిప్పుడు దోసముండినన్॥

శ్లో॥ కిం మాం నిరీక్షసి ఘటే న కటిస్థితేన।
వక్త్రేణ చారు పరిమీలిత లోచనేన।
అన్యం నిరీక్ష పురుషం తవ భాగ్యయోగ్యం।
నాహం ఘటాంకిత కటిం ప్రమదాం భజామి॥ 31

తే॥ గీ॥ కటిని ఘటము మోచుకొని కడ ♦ కంటిచూపు
గలుగు మోమును వంచుకొనిన ♦ నన్నేల చెలువ
నారి! త్వద్భాగ్యయోగ్యమౌ ♦ నన్యుఁ గనుము।
కుంభచిహ్నితకటిభామఁ గొల్వనేను॥

"శ్లో॥ పత్యుం ప్రబోధిమకరధ్వజ బాణవిద్ధ।
నాహం త్వదర్పిత దృశా వచిదింతయామి।
జానాద్యకేఽపి ఘటితస్త్వ తుల్యరూపః
స్వప్నయంభవే కస్మహిళ సేవితి మదిశక్యః॥". 32

తే॥ గీ॥ నిజమనవల్ల.తి మరునార • నిదయుఁడై
నందినయందు నిదుచూత్క • నరయుచుంటి।
నిపుడు నిమిరాలు మద్వాన్య • జలగొచనిమి।
నత.తిక.దా రాదాయంచునా • యరగిలిచుమి॥

గద్యము.

ఇది శ్రీ వేంకటరామ సత్య
నారాయణ కవులచే
నాంధ్రీకరింపఁబడిన
శృంగారతిలకమ్ము
న పద్యమ్ములు
సంపూర్ణ
ము.

శ్రీకృష్ణార్పణమస్తు.
మంగళంభవతు.

10441